

Anker Jørgensens tale ved Folketingets åbning

Taler

Anker Jørgensen
Statsminister

Dato

7. oktober 1980

Sted

Christiansborg

Det arbejde, regeringen og folketinget skal gøre i dette folketingsår, vil – på godt og ondt – være præget af udviklingen i verden omkring os.

Det gælder den økonomiske udvikling.

I løbet af 1979 og 1980 har vi igen oplevet nye kraftige forringelser af bytteforholdet. Siden slutningen af 1978 er alene råoliepriserne steget med 15 pct. Det har betydet en kraftig forringelse af betalingsbalancen ikke alene i Danmark, men i alle industrilande – også de økonomisk stærkeste. Der er derudover indtrådt en ny stagnation på eksportmarkederne. Arbejdsløsheden er fortsat meget høj overalt. Det er, som om krisen har bidt sig fast. Hvis vi skal undgå, at den bliver en permanent tilstand, kræver det både en forøget international indsats og en målbevidst dansk politik.

Det gælder på det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område, hvor der også er brug for en indsats, der kan vende udviklingen. Afspændingsbestræbelserne og dialogerne mellem Øst og Vest og mellem Nord og Syd er vel ikke afbrudt, men vi har i det sidste års tid oplevet flere foruroligende begivenheder.

I denne situation står vi over for tre hovedopgaver.

For det første skal vi videreføre og udbygge en målrettet økonomisk politik, som begrænser de skadelige virkninger af krisen og i videst muligt omfang beskytter de svageste, som kan blive påvirket af krisen. Vi skal skabe grundlaget for nye fremskridt og nye arbejdspladser.

For det andet skal vi inden for EF og i andre internationale institutioner presse på for at fremme et samarbejde om en konstruktiv og social politik, som kan forhindre, at stagnation og arbejdsløshed bliver et permanent fænomen.

For det tredje skal vi i afspændingens tjeneste fastholde dialogen mellem de forskellige dele af verden. Vi må arbejde for ethvert ærligt ment initiativ, der kan sikre freden.

Trods skuffelser skal vi altså fastholde afspænding. Afspændingen er nødvendig. Den skal være global.

I november indledes i Madrid det andet opfølgingsmøde af Sikkerheds- og Samarbejdskonferencen i Helsingfors i 1975. Det bør give plads for en virkelig

åbenhjertig debat om, hvordan Helsingforslutakten kan sikre nye fremskridt for afspændingen.

Et afgørende skridt for afspænding vil være tilbagetrækning af de sovjetiske tropper fra Afghanistan. Den afghanske befolkning må have mulighed for selv at vælge sin styreform.

Den voksende spænding i Mellemøsten indebærer en alvorlig fare. Alle berørte parter bør medvirke til en forhandlingsløsning. Principperne i erklæringen fra Det europæiske Råds møde i Venedig udgør et vigtigt bidrag til denne proces. Spændingen er blevet forøget gennem krigen mellem Iran og Irak. Det er vort håb, at den snart må bringes til ophør.

Det vil indebære en alvorlig trussel, hvis den nuværende situation forskellige steder i verden giver anledning til en verdensomspændende oprustning.

Vi ser derfor også med bekymring på udbygningen af nye atomraketsystemer både i den østlige og i den vestlige verden.

Regeringen vil lægge vægt på, at NATO fortsat dels skal være et redskab til at opretholde freden og sikkerheden i vor del af verden, dels skal være en faktor, der kan bidrage til afspænding mellem Øst og Vest. Ikke mindst på nedrustnings- og våbenkontrolområdet kan NATO være en afgørende faktor.

Regeringen vil videreføre Danmarks udenrigs-, sikkerheds- og markedspolitik efter de hidtidige retningslinjer. Vi forventer, at der fortsat vil være bred enighed om denne politik.

Det er regeringens opfattelse, at der fortsat kan opretholdes et troværdigt dansk forsvar inden for en uændret økonomisk ramme. Under forhandlingerne om en forsvarsordning vil regeringen derfor lægge afgørende vægt på forsvarets indhold og struktur.

Demokratiets udbredelse i verden er en væsentlig faktor for freden, men vi må desværre konstatere, at der i en række lande stadig sker overgreb mod demokratiet.

I Chile cementerer det diktatoriske styre sin stilling.

Det begyndende demokrati i Bolivia er blevet slået over ende.

Undertrykkelsen af demokratiet i Korea har fundet nyt udtryk ved dødsdommen over den ledende demokratiske oppositionspolitiker.

Det militære kup i Tyrkiet har sat demokratiet ud af funktion. Parlamentet er opløst, og et stort antal parlamentsmedlemmer er berøvet deres frihed.

I det sydlige Afrika er der stadig store spændinger mellem sorte og hvide. Vi har dog alle med glæde set, at der er opnået en forhandlingsløsning i Zimbabwe. Dermed har også det sorte flertal i befolkningen opnået de politiske og menneskelige rettigheder, som er naturlige i et frit samfund.

Det er nødvendigt, at der sker en tilsvarende udvikling i Namibia.

Det internationale samfund må endvidere tage effektive skridt over for Sydafrika, hvor der stadig sker en racistisk undertrykkelse.

Regeringen ønsker at fortsætte og udbygge udvekslingen af synspunkter om internationale spørgsmål både med de nordiske lande og i EF. Samarbejdet har været betydningsfuldt i forholdet til den tredje verden, og det har ført til enighed om en række fælles holdninger og om fælles initiativer omkring en række store internationale spørgsmål.

Forholdet til den tredje verden er afgørende for fred og sikkerhed.

Brandtrappen understreger netop betydningen af en øget indsats over for u-landene og en mere ligelig fordeling af verdens goder mellem Nord og Syd.

Regeringen støtter rapportens forslag om et topmøde mellem en række lande og landegrupper for at drøfte rapportens ideer og forslag. Vi vil fortsat arbejde på at få EF til at indtage en mere konstruktiv holdning til den tredje verdens problemer.

Den internationale krise har ramt mange af udviklingslandene hårdere, end den har ramt os i industrilandene. Behovene for en stærk indsats er derfor øget. Danmark er blandt de få industrilande, der har nået FN's målsætning om en u-landsbistand på 0,7 pct. af bruttonationalproduktet. Denne bistand bør vi fastholde og efterhånden øge trods vore økonomiske vanskeligheder. Den bør fortsat sigte mod at hjælpe de fattigste befolkningsgrupper i de fattigste lande.

Brandtrappen ser den økonomiske balance mellem vor del af verden og den tredje verden som en del af den sikkerhedspolitiske fremtid. Fra den synsvinkel er det berettiget at vurdere u-landsbistanden på linje med de beløb, som verdens lande i øvrigt anvender på sikkerhed og forsvar.

Regeringen er tilfreds med, at EF har fundet en midlertidig løsning på

problemerne omkring det såkaldte britiske budgetbidrag. Men problemerne ved vi vender tilbage i 1981, når man skal forhandle om en mere varig løsning.

Regeringen vil naturligvis deltage i disse forhandlinger med det sigte at bevare de resultater, der er opnået inden for Fællesskaberne. Vi lægger afgørende vægt på, at den nødvendige tilpasning af landbrugspolitikken sker på en sådan måde, at vi bevarer de grundlæggende principper i den fælles landbrugspolitik.

Vi vil fortsat deltage aktivt i bestræbelserne for, at der i EF gennemføres en permanent fiskeripolitik, som også kan bevare det danske fiskerierhvervs stilling.

Jeg vil herefter vende mig til de hjemlige i problemer.

Den økonomiske politik her i landet må føres på baggrund af gentagne og betydelige tilbageslag i den internationale udvikling. Den prisstigning på olieprodukter, der er sket i de sidste halvandet år, belaster vor betalingsbalance med en årlig merudgift alene af den grund på op mod 15 mia kr.

På den baggrund er det realistisk at regne med, at underskuddet på betalingsbalancen i 1980 vil blive lidt større end i 1979.

Den økonomiske politik, der er ført i de senere år, har haft en gunstig virkning på udviklingen i de importerede og eksporterede mængder.

Importmængderne har været stagnerende og er nu endog faldende. Regeringen venter, at denne tendens vil fortsætte i de kommende måneder. De afgiftsforhøjelser, der blev gennemført umiddelbart før sommerferien, har næppe endnu nået at påvirke importtallene i fuldt omfang.

Eksportmængderne har været 8 pct. større i første halvår 1980, end de var i samme periode i 1979. Industrieksporten er steget lidt stærkere end den samlede eksport, men stigningen ser nu ud til at være ophørt i takt med afsvækkelsen på vore eksportmarkeder. Eksporten af landbrugsvarer og fisk ligger fortsat på et højt niveau.

De resultater, der er opnået, er imidlertid langt fra tilstrækkelige. Vi kan ikke fortsat arbejde med en udenlandsk gældsætning på 15-20 mia kr. om året, og vi kan ikke regne med, at der udefra kommer bevægelser, som kan forbedre situationen væsentligt.

Vi må derfor gennem vor egen økonomiske politik skaffe den nødvendige tilpasning.

Der er allerede foretaget kraftige stramninger af den økonomiske politik. Regeringen finder det ikke realistisk at søge underskuddet på betalingsbalancen bragt ud af verden alene gennem en nedskæring af den indenlandske efterspørgsel. Den måtte i så fald være så drastisk, at den uundgåeligt ville føre til en voldsom stigning i den i forvejen alt for store arbejdsløshed. Det ville også afholde erhvervene fra at foretage de investeringer, der er så nødvendige, og det ville indebære en øget risiko for en kæde af fallitter og virksomhedslukninger. Det ville komme til at ramme de virksomheder, som medvirker til at tjene eller spare valuta.

Afskaffelsen af underskuddet må derfor strækkes over en periode, der er så lang, at en aktiv beskæftigelses- og erhvervspolitik kan blive et væsentligt bidrag til at mindske dette underskud.

Udsigterne til en voksende arbejdsløshed er det største problem for dansk økonomi – det største problem ved siden af underskuddet på betalingsbalancen. Arbejdsløsheden er en alvorlig trussel mod den enkeltes tryghed og repræsenterer et tab for samfundsøkonomien.

Beskæftigelsen er ganske vist vokset med mere end 150.000 personer, siden den økonomiske krise for alvor slog igennem, men i den seneste tid har der været tegn på, at beskæftigelsen øges i et langsommere tempo, bl.a. på grund af forværringen af den internationale økonomiske situation. Samtidig er arbejdsstyrken igen begyndt at vokse. Vi må derfor forudse, at der i år og til næste år vil ske en betydelig stigning i ledigheden.

Den økonomiske politik må derfor indrettes på at løse både betalingsbalanceproblemet og arbejdsløshedsproblemet. Det understreger nødvendigheden af, at den aktive beskæftigelses- og erhvervs politik videreføres med mindst samme styrke i 1982 og 1983, og at der gøres en ekstra indsats for at øge byggeriet.

Den produktion, der går til eksport eller erstatter import, udgør for lille en del af vor samlede indsats. Derfor må konkurrenceevnen yderligere styrkes. Det er afgørende for, at der kan skabes flere arbejdspladser.

I december i fjor gennemførte vi indgreb, der har medført, at den internationale inflation ikke har fået lov til at slå igennem på det indenlandske omkostningsniveau.

Ved majforliget mellem socialdemokratiet, det radikale venstre, centrumdemokraterne og kristeligt folkeparti gennemførte vi hovedelementerne i regeringens langsigtede plan for så vidt angår 1980 og 1981.

Der blev aftalt besparelser på 8 mia kr. som første led i en udgiftspolitik, heraf 3,5 mia kr. på de kommunale budgetter. Vi skal søge at standse stigningen i de offentlige udgifter i faste priser inden for de nærmeste år.

Besparelserne på de kommunale budgetter stiller både de folkevalgte og

administrationen i kommunerne over for en vanskelig opgave. Regeringen anerkender den indsats, der er gjort fra kommunernes side for at mindske stigningen i udgifterne. Hvor det er muligt, vil regeringen søge at lette denne opgave for dem.

I majforliget er der endvidere gennemført forhøjelser af afgifter, som også havde det sigte at begrænse energiforbruget og derved spare den dyre import.

Virkningerne af disse indgreb er ikke fuldt ud slået igennem endnu.

Der blev samtidig aftalt en styrkelse af erhvervspolitikken. Det var alene rammerne, der blev fastlagt i juni. Indholdet er først færdigforhandlet i september. De gavnlige virkninger af denne indsats vil derfor først vise sig i den kommende tid.

Vi må se resultaterne af den hidtidige indsats, og vi må have et klarere billede af den internationale udvikling, inden næste fase i regeringens langsigtede plan nøjere kan fastlægges.

Det er en kendsgerning, at det danske samfunds realindkomst er faldet stærkt som følge af de voldsomme prisstigninger på vore importvarer lige siden 1973. Vi må i fællesskab bære det tab. Medmindre der skulle ske en væsentlig forbedring af vore ydre vilkår, kan det ikke undgå at føre til en nedgang i de

disponible realindkomster. Det må gøres op på en sådan måde, at de laveste indkomster i videst muligt omfang kan friholdes.

En afdæmpet udvikling i pengeindkomsterne vil være en værdifuld støtte for de valutaskabende og valutabesparende erhverv og dermed bidrage væsentligt til oprettelse af flere arbejdspladser. Jo mindre stigningerne bliver, desto mindre er behovet også for økonomiske stramninger.

Ud fra dette synspunkt bør alle indkomstgrupper disponere i den kommende tid.

Det gælder erhvervslivet. Hvor der skabes mulighed for en bedre indtjening, må den bruges til investeringer i arbejdspladser, ikke til øget forbrug for ejere og ledelse.

Det gælder ved de kommende forhandlinger på arbejdsmarkedet. Overenskomsterne i 1975, 1977 og 1979 er tilvejebragt gennem lovgivningsindgreb. Det bør undgås i 1981. Regeringen finder, at parterne på arbejdsmarkedet selv må forhandle sig til en løsning af de kommende overenskomstproblemer. Det offentlige vil som arbejdsgiver i god tid føre forhandlinger med de offentligt ansattes organisationer.

En løsning indenfor de rammer, jeg her har peget på, giver ikke mulighed for

store stigninger. Det må dog sikres, at de offentligt ansatte for indeværende periode opnår samme lønudvikling som på det private arbejdsmarked. Og samtidig må den solidariske lønpolitik videreføres.

Vi kan ikke i den økonomiske politik nøjes med generelle påvirkninger af udviklingen. Det er nødvendigt, at vi i højere grad målretter vor politik.

Der er brug for en erhvervsfremmepolitik, som sigter mere direkte mod en valutaskabende og valutabesparende produktion i industri, håndværk, landbrug og fiskeri. Det er det, vi forhandler med erhvervene om.

Perspektiverne for den fremtidige udvikling ligger i en samlet indsats.

Den skal ud over erhvervs- og beskæftigelsesfremme omfatte en stærkere energi- og trafikpolitik, en fornuftig genbrugsindsats, en rigtig arbejdsmarkedspolitik og en bolig- og byfornyelsespolitik med miljøforbedring som et væsentligt mål.

Majforliget mellem socialdemokratiet, det radikale venstre, centrumdemokraterne og kristeligt folkeparti sigter direkte mod at løse en del af disse opgaver.

Ved forliget blev der i erhvervsfremme- og beskæftigelsesplanen afsat 2,5 mia kr. til fremme af konkurrenceevnen og til fremme af investeringerne.

Heraf skal 1,2 mia kr. anvendes til ændringer i skattelovgivningen, bl.a. gennem skattemæssige lempelser for produktive investeringer og ændringer i aktieavance- og formuebeskatningen.

De erhvervsfremmende forslag vil udgøre hovedvægten i skattelovgivningen i år. Men regeringen vil i øvrigt fortsætte bestræbelserne på at forenkle skattereglerne og at opnå en mere rimelig og hensigtsmæssig fordeling af skatterne.

Den resterende del af de førømtalte 2,5 mia kr., der er afsat til erhvervsfremme, skal i samarbejde med erhvervene anvendes til andre foranstaltninger, der kan styrke erhvervenes konkurrenceevne, investeringerne og beskæftigelsen.

For industriens vedkommende bliver fordelingen af midlerne drøftet i det industripolitiske kontaktudvalg, regeringen har oprettet. Både industriens ledere og medarbejdere er repræsenteret her. De rammebeløb, der var afsat både til industrien og til håndværket og den mindre industri, er nu i store træk udmøntet i konkrete forslag.

Kontaktudvalget i industrien kan blive en værdifuld støtte ved udformningen af

en langsigtet og målrettet industripolitik.

Det er et positivt træk, at det har været muligt at sænke diskontoen. Selv med denne nedsættelse er det høje renteniveau imidlertid fortsat et problem for erhvervslivet.

Der er for 1981 besluttet en betydelig forøgelse af de såkaldte K-låneordninger, der direkte og målrettet kommer eksportinvesteringerne til gode.

Regeringen vil søge at tilføre kapital til erhvervslivet gennem en aftale med pensionskasserne og forsikringselskaberne.

Når det gælder landbruget, kan vi ikke undvære det bidrag, som stigningen i den animalske produktion og forædling giver til valutaindtjeningen og beskæftigelsen. Den høje rente er et særligt problem for unge landmænd og for investeringer i nye produktionsanlæg i landbruget.

Regeringen vil derfor positivt overveje at udvide rammerne for den gældsaneringsordning, som vi vedtog i foråret, hvis der viser sig behov for det.

Vi vil søge rentetilskudsordningen fremskyndet.

Vi har stillet i udsigt, at aldersgrænsen vil blive ophævet og lånegrænsen udvidet for K-lånene. Regeringen vil fremsætte forslag, hvorefter to terminsydelser til kreditforeningerne kan omdannes til 16-årige 6 pct.s lån for visse grupper af landmænd.

De lån fra pensionskasser og forsikringselskaber, som regeringen søger at fremskaffe, kan komme til at virke som en særlig støtte til den kommende animalske produktion.

Den ekstraordinære bygningsafskrivning forlænges for 1981, tilbagebetalingen af eksportmoms og energiafgifter fremskyndes, den særlige indkomstskat lempes ved salg af landbrugsejendomme, først og fremmest for at lette det nødvendige generationsskifte, og beskatningen af stambesætninger ændres.

Det har naturligvis skabt særlige problemer i byggevirksomhederne, at boligbyggeriet er faldet så stærkt, som det er tilfældet. Regeringen mener ikke, boligbyggeriet i fremtiden kan fastholdes på tidligere års høje niveau, men det er i den nuværende situation kommet ned på et alt for lavt niveau.

Dette bliver endnu mere alvorligt, fordi 64 medlemmer fra venstre, konservative og fremskridtspartiet hindrede stadfæstelsen af den byfornyelseslov, der blev

vedtaget med

et stort flertal her i tinget i foråret.

På denne baggrund vil regeringen fremsætte en række lovforslag, som skal fremme

nybyggeriet, sætte fart i saneringen og øge reparations- og vedligeholdelsesarbejderne.

For at fremme nybyggeriet foreslås den almennyttige boligkvota hævet fra 7.000 til 10.000 boliger om året. Der opføres derudover 700 private andelsboliger med rentesikring. Kontantvurderingsprincippet indføres for ydelsen af realkreditlån.

Saneringsaktiviteten øges ved bedre finansieringsbestemmelser, en særlig boligsikring og en forsøgsparagraf. Kommunerne forpligtes til at søge eksproprierede ejendomme gjort til andelsboliger.

Der sættes flere penge af til vedligeholdelse i hver enkelt ejendom. Der skabes mulighed for at sætte misrøgtede ejendomme under administration.

Der vil blive gennemført en særlig tilskudsordning til byggearbejder over 10.000 kr. pr. bolig inden for en samlet ramme på 275 mill. kr.

Der vil blive stillet 325 mill. kr. til rådighed for tilskud til energibesparende foranstaltninger, som specielt kommer de laveste indkomstgrupper til gode.

Når disse lovforslag gennemføres, vil der alt i alt skabes 18.000 helårsjob i byggebranchen.

Derudover vil der blive igangsat et udvalgsarbejde, som inden 1. oktober 1981 skal kortlægge byggeriets mere langsigtede problemer og afklare mulighederne i boligpolitikken, når de nuværende aftaler med forligspartierne udløber ved udgangen af 1981.

Hensigten med disse foranstaltninger inden for de forskellige erhverv – også i byggeriet – er at skabe mere optimisme og tillid i erhvervslivet.

Mulighederne for at skabe øget tillid og mere optimisme i erhvervslivet beror imidlertid ikke alene på de økonomiske foranstaltninger.

Fremtrædende erhvervsledere har gang på gang givet udtryk for, at erhvervslivet savner forståelse i befolkningen. Regeringen tillægger erhvervslivets trivsel stor betydning.

Dansk erhvervsliv arbejder som helhed godt og dygtigt. Det er derfor beklageligt, hvis det skal medvirke til at skade erhvervslivets omdømme, at der nogle steder anvendes metoder, som er kritisable, og som erhvervslivets ledere selv anser for en belastning.

Den risiko fjernes bedst gennem større åbenhed og en rimelig grad af offentlig indsigt i erhvervslivet.

Med det sigte vil regeringen i de kommende år lægge op til et omfattende reformarbejde på hele selskabsområdet. Det vil i denne samling bl.a. dreje sig om regnskabsaflæggelsen i aktieselskaber og anpartsselskaber. En gennemgribende revision af lovgivningen om forsikringsvirksomhed er påkrævet. Regeringen vil derfor på ny fremsætte forslag herom. Arbejdet med fonde og kommanditselskaber fremmes med henblik på gennemførelse af lovgivning i 1981-82.

Forståelsen for erhvervslivet hænger i høj grad også sammen med en udbygning af samarbejdet mellem ledere og medarbejdere. Øget medbestemmelse,

medansvar og medejendomsret for de ansatte er retningen, hvori vi skal bevæge os.

Der er en sammenhæng mellem lønmodtagernes forståelse for at vise tilbageholdenhed i lønudviklingen og deres mulighed for at opnå andel i overskuddet.

I denne forbindelse vil regeringen undersøge mulighederne for at gennemføre en obligatorisk overskudsdeling for lønmodtagere. Det er vigtigt, at der kommer en udvikling i gang på dette område.

Regeringen lægger vægt på at styrke beskyttelsen af forbrugerne, ikke mindst i forbindelse med kreditkøb.

Ved øget genanvendelse og genbrug kan vi begrænse valutaforbruget og forureningen, og vi kan gavne beskæftigelsen.

Vi skal beskytte de menneskelige ressourcer og de værdier, vi har i vore omgivelser. Den miljøvenlige politik, vi har indledt i halvfjerdsene, skal derfor udbygges i firserne.

Første fase af regionplanlægningen er nu ved at være afsluttet. Regeringen ser med stor anerkendelse på det værdifulde arbejde, som amter og kommuner har udført i regionplanlægningen. Regionplanerne for hovedstadsområdet og Bornholm blev godkendt i 1979. I 1981 skal regeringen godkende de ti resterende regionplaner. Hermed får vi for første gang et samlet billede af udviklingen på en lang række væsentlige områder ude i de enkelte regioner og indføjet i en helhed.

Den fremgangsmåde, der er fulgt ved vedtagelsen af regionplanerne, har givet større mulighed for kontakt mellem befolkningen og kommunalbestyrelser og amtsråd. Det er nyttigt.

Det er regeringens ønske at forenkle reglerne i miljø- og planlægningslovgivningen, således at borgere og erhvervsvirksomheder ikke skal igennem en unødigt kompliceret procedure, når bygge- og anlægsarbejder skal sættes i gang og nye erhvervsvirksomheder etableres.

Energipolitikken er et særdeles centralt led i en langsigtet politik. I 1981 vil regeringen fremlægge en revideret energiplan.

Når det gælder forbruget, kan vi konstatere, at vi allerede har formindsket energiforbruget mere end andre industrilande.

Men vi kan nå endnu længere, hvis vi satser på alle områder; vort behov for at spare er voksende.

Regeringen vil derfor fremsætte forslag om øgede krav om bygningsisolering og andre energibesparende foranstaltninger og om statstilskud til fremme af energibesparende foranstaltninger i beboelsesejendomme.

Der er allerede opnået væsentlige energibesparelser gennem begrænsninger i personbiltrafikken og øget anvendelse af den kollektive trafik.

For at fastholde og om muligt forstærke denne tendens har vi besluttet at stille midler til rådighed til ekstra materiel til den statslige kollektive trafik. Samtidig opfordrer regeringen amter og kommuner til at støtte denne udvikling på de områder, hvor amterne og kommunerne har ansvaret for den lokale kollektive trafik.

Den nuværende internationale forsyningssituation giver ikke baggrund for en lempelse af de energibesparende foranstaltninger, herunder de gældende hastighedsgrænser. Hastighedsgrænserne har samtidig haft en gunstig virkning på ulykkestallene. Regeringen mener derfor, at det også af den grund vil være rigtigt at fastholde lave hastighedsgrænser i fremtiden.

Regeringen undersøger desuden mulighederne for periodiske syn for alle kategorier af motorkøretøjer. Vi ønsker især at få klarhed over de virkninger, det kan have på energiforbruget, færdselssikkerheden og beskæftigelsen.

De olieproducerende lande ønsker i stigende omfang at levere deres produkter gennem direkte aftaler med forbrugerlandene.

Derfor har vi for at øge forsyningssikkerheden på det bedst mulige økonomiske grundlag påbegyndt et statsligt engagement i indkøb af olie. Det første resultat af disse bestræbelser er aftalen mellem D.O.N.G. og Petromin i Saudi-Arabien.

Der vil straks i dette folketingsår blive fremsat lovforslag om principperne for det fremtidige statslige engagement på olieområdet.

Jeg vil også gøre nogle bemærkninger om Dansk Undergrunds Consortium.

Regeringen har i det sidste halve års tid ført forhandlinger med bevillingshaverne i DUC. Forholdene har især i de senere år ændret sig så meget i forhold til det eksisterende aftalegrundlag, at hensynet til samfundet kræver en ændring af betingelserne. Flere selskaber skal kunne deltage i efterforskningen og nyttiggørelsen af vore ressourcer. Det bør ske på grundlag af et moderne koncessionssystem, sådan som vi kender det i vore nabolande omkring Nordsøen. Vor forsyningsmæssige og økonomiske situation kræver, at

samfundets interesse på dette område imødekommes.

Forhandlingerne med DUC sigter også mod at skabe baggrund for en lovgivning om anlæggelsen af en statslig olierørledning fra felterne i Nordsøen.

Gennemførelsen af varmeplanlægningen er en hastende opgave, hvis virkeliggørelsen af den første fase af naturgasprogrammet skal gennemføres inden for den fastlagte tidsramme. Regeringen erkender de problemer, der i denne forbindelse er lagt på især kommunerne, men vi håber, at alle vil forstå nødvendigheden af at bidrage til denne samfundsvigtige opgave.

Resultaterne af energiforskningen skal følges op i praktisk anvendelse, ikke mindst med hensyn til en hurtig nyttiggørelse af vedvarende energiformer. Vi vil gøre en særlig indsats for at inddrage virksomhederne i et produktudviklingsarbejde netop på dette felt med vedvarende energiformer.

Undersøgelserne af sikkerhedsproblemerne i forbindelse med atomkraftværker fortsættes med henblik på at skabe den nødvendige sikkerhed ved affaldsplaceringen og driften. Det er som hidtil regeringens forudsætning, at befolkningen skal tage stilling til oprettelse af atomkraftværker ved en folkeafstemning.

Arbejdsmarkedspolitikken skal både mildne virkningerne af den høje ledighed

og gøre arbejdsmarkedet mere smidigt. Betydelige midler fra erhvervsfremme- og beskæftigelsesplanen er netop sat ind på disse formål. Det drejer sig ikke mindst om at forbedre tilgangen af arbejdskraft til erhvervene og at udvide indsatsen for at sikre beskæftigelse til unge og ledige kvinder.

Regeringen vil efter drøftelse med arbejdsmarkedets organisationer fremsætte forslag,

der skal medvirke til at sikre, at kun personer med en reel tilknytning til arbejdsmarkedet får udbetalt arbejdsløshedsdagpenge. Men vi ønsker ikke at medvirke til en forringelse af arbejdsløshedsforsikringen.

Ved siden af indsatsen via beskæftigelsesplanerne vil regeringen også på andre måder arbejde på at afhjælpe og mildne følgerne af den vanskelige beskæftigelsessituation.

Vi vil således fortsætte bestræbelserne på at få begrænset overarbejdet både i den offentlige og i den private sektor.

Kravet om øget tryghed forhandles for tiden mellem parterne både i den private og i den offentlige sektor. Trygheden kan sikres gennem teknologiaftaler og på andre måder. Regeringen tillægger disse bestræbelser stor værdi og vil nøje følge udviklingen på dette område.

Det er regeringens mål, at indvandrere til Danmark skal optages i samfundet og finde sig til rette der. Vi vil foreslå, at indvandrere, der har opholdt sig i tre år i Danmark, skal have valgret til de kommunale råd.

Regeringen ser ungdommens problemer som en kombination af et uddannelses- og et beskæftigelsesproblem.

Det kommer klart til udtryk i anvendelsen af midlerne fra beskæftigelsesplanen, hvori der er en kraftig indsats mod ungdomsarbejdsløsheden. De hidtidige aktiviteter har givet gode resultater og erfaringer, som kan udnyttes i fremtiden. Jeg vil især pege på de forsøg, der i 1980 er sat i gang med en ungdomsgarantiordning. De gennemføres i et samarbejde mellem staten og kommunerne i Århus og Storstrøms amter. Man søger at udvikle tilbud til langtidsledige unge, ganske særligt unge kvinder. Samtidig gøres der en ekstra indsats for vejledningsarbejdet for de unge, der forlader skolen.

Det, vi meget gerne vil nå frem til, er at kunne tilbyde alle unge enten en uddannelse, der kan placere dem på arbejdsmarkedet, eller et varigt job. Det er det, der ligger i ungdomsgarantien.

Der er brug for en omfattende indsats med hensyn til reformer af vore ungdomsuddannelser. Det bør ske på grundlag af folketingets

principbeslutning om ungdomsuddannelserne. Området er, som alle ved, meget kompliceret, og der er mange til dels modstridende interesser, der berøres. Folketingsbeslutningen er vejledende i den løbende administration, og regeringen forventer allerede på grundlag heraf fremskridt i løbet af dette folketingsår. De første skridt til at styrke samarbejdet mellem staten, amterne og organisationerne i den fysiske planlægning af ungdomsuddannelserne er taget. Der tilsigtes herved ikke mindst en bedre geografisk fordeling og spredning af de erhvervsfaglige grunduddannelser, og dette er blot ét af de punkter, hvor mulighederne for fremskridt skulle vise sig i løbet af dette folketingsår. Der er således allerede i indeværende finansår skaffet yderligere 9.000 uddannelsespladser inden for de erhvervsfaglige og erhvervsmæssige uddannelser, heraf godt 6.000 under EFG-systemet, og udbygningen vil blive fortsat.

Forskningen indtager en stadig mere central rolle inden for de fleste samfundsområder og indgår med betydelig vægt i forskellige poster på de enkelte ministeriers budgetter. Regeringen lægger afgørende vægt på at styrke den samlede forskningsindsats, herunder samspillet mellem grundforskningen og den anvendte forskning, og vil søge foranstaltninger gennemført med henblik herpå.

Socialindkomstbegrebet skal udbygges. Der vil snarest blive fremsat lovforslag om ændringer i det, vi gennemførte i foråret. Hensigten er at skabe ligestilling mellem grupper med private pensionsordninger og med arbejdsgiveradministrerede ordninger. Regeringen tilstræber endvidere, at der opnås større ligestilling mellem ejere af egen bolig og lejere. Bl.a. overvejes indførelse af en social lejeværdi.

I lyset af forhandlingerne og selvfølgelig resultaterne på det private og det

offentlige arbejdsmarked i foråret 1981 vil regeringen vurdere spørgsmålet om en regulering af de sociale pensioner.

Inden for visse områder har kriminaliteten i vort samfund været stigende. Det har skabt utryghed hos mange mennesker. Det er nødvendigt, at der gøres en indsats for at øge retssikkerheden. Der må øves en langsigtet forebyggende indsats. Vi må ligesom tage fat på årsagerne til det. Men umiddelbart må trygheden også øges gennem en styrkelse af politiets muligheder for at bekæmpe kriminaliteten.

Det stigende alkoholforbrug og det stadig omfattende narkotikamisbrug kræver også en forstærket indsats.

I en tid med økonomiske vanskeligheder ser regeringen det som en særlig opgave at føre en aktiv og solidarisk kulturpolitik [SIC], der øger mulighederne for en meningsfyldt og varieret tilværelse for de enkelte mennesker. Regeringen har prioriteret lovgivning på dette område højt.

Det er vigtigt, at kulturpolitikken kan forny sig igennem kunsten og de folkelige bevægelser. De bestræbelser, der er udfoldet for at styrke de kulturelle aktiviteter, må derfor videreføres i hele deres bredde, spændende fra de kunstneriske udtryksformer til idrætten.

Derfor må den statslige støtte til kulturlivet videreføres.

Lovgivningsarbejdet vedrørende Det kgl. Teater ønskes gennemført nu. Det kgl. Teater er nationens scene. Nationalscenen er og skal være til gavn for hele landet. Den er et vigtigt led i dansk kultur. Der må derfor skabes et fastere grundlag og egnede bygningsmæssige rammer for teatrets virksomhed.

Grønlands hjemmestyre overtog som forudsat ved lov 1. januar 1980 ansvaret for en række vigtige samfundsopgaver i Grønland. Overtagelsen er, som vi vist alle fornemmer det, forløbet tilfredsstillende.

Nye samfundsområder vil pr. 1. januar 1981 og i de kommende år blive overført til

hjemmestyret.

Det er nu fuldt og helt grønlandske folkevalgte myndigheders opgave og ansvar at administrere og beslutte for de områder, der overtages. Det må ske inden for de økonomiske rammer, som ydes bl.a. i form af bloktilskud.

Regeringen har, tillid til, at det gode og tillidsfulde samarbejde mellem det danske og det færøske samfund også vil præge udviklingen i de kommende år.

Regeringen er meget opmærksom på de vanskeligheder, som Færøerne har i forbindelse med fiskerierhvervet.

Vi regner med, at der i 1981 vil blive indledt forhandlinger med Færøernes landsstyre om en færøsk råstofordning. Den kommende aftale skal fastlægges i en særlig lov om råstoffer i Færøernes undergrund.

Folketinget står nu over for et nyt arbejdsår, hvor vi skal tage livtag med de hårde realiteter, udviklingen nu engang stiller os over for.

Vi er nødt til at sige til befolkningen, at udviklingen stiller krav til os alle.

Men vi skal se perspektiverne i den indsats, vi gør.

De ligger ikke i øjeblikket i forbedringer af levestandarden eller i nye kostbare reformer.

Det positive perspektiv er det, at hvis vi fører en fornuftig, målrettet politik, så kan vi komme igennem krisen, uden at der bliver slået alvorlige skår i vort velfærdssamfund. Den sociale tryghed kan opretholdes, og solidariteten med de svageste grupper i samfundet kan fastholdes. Trods de vanskeligheder, vi har, kan kvaliteten i vort samfund fortsat forbedres.

Det positive perspektiv er også det, at vi grundlæggende har et sundt og rigt samfund at bygge videre på. Vi har værdier i en dygtig arbejdskraft, i vort erhvervsliv, i vor kultur, i vort sociale sikkerhedsnet og i vort uddannelsessystem. Hvis vi i de kommende år forstår at fastholde en konsekvent økonomisk politik og vise den vilje til nytænkning, som er nødvendig, så kan vi også på det grundlag gradvis opbygge en ny fremgangslinje i vort samfund.

Det er den tillid og den optimisme, vi skal bygge på i alle grene af samfundet.

Men forudsætningen er, at vi i regeringen, i folketinget og i befolkningen forstår den udfordring, vi står over for. Forudsætningen er, at vi møder den med en fast vilje til at yde den indsats, de nærmeste år vil kræve af os.

Jeg byder derfor velkommen til det nye folketingsår. Jeg vil udtrykke tro på, at folketinget vil vise evne og vilje til at samarbejde om de opgaver, der ligger foran os.

Jeg vil gerne bede folketingets medlemmer om at rejse sig, så vi kan udbringe et trefoldigt leve for Danmark.

Danmark leve!

(Statsministerens opfordring besvaredes med et trefoldigt hurra).

Kilde

folketingstidende.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Folketingstale, Socialdemokratiet, Åbningstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/aabningstale-1980>